

Tekster af pave Pius II om Danmark

TEKSTER AF ÆNEAS SILVIUS PICCOLOMINI (PIUS II) OM DANMARK

samlet og oversat fra latin til dansk af

Michael v. Cotta-Schönberg, Vicedirektør (Det Kongelige Bibliotek)

2007

1. Fra brev til ærkebiskop Philippe de Coëtquis om Basel (1434)

Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. Ed. Rudolf Wolkan. Vols. 1-3. Wien, 1909-1918. (Fontes rerum austriacarum. Diplomatarium et acta 61-62, 67-68). Abt. I, Bd. I, p. 86.

Basilea sicut mihi videtur aut Christianitatis centrum aut ei proxima est. Extremos namque Christianorum Pannonios ad orientem habet, ad meridiem Siculos, taceo Ciprios magis Graece quam Romane sapientes. Occiduam partem vicini gradibus [læs: Gadibus] Hispani colunt, septentriones Daces et Gethae. Nec ultra hos populos recte colitur Christus veraque his finibus clauditur religio.

Efter min opfattelse er Basel enten Kristenhedens centrum eller ligger meget tæt derpå. De yderstliggende af de kristne er nemlig mod øst pannonierne, mod syd sicilianerne (jeg forbigår kyprioterne, der snarere tilhører den græske end den romerske kultursfære). Den vestlige del bebos af spanierne, der grænser op til Cadiz, og de nordlige dele bebos af danskerne og goterne.

2. Fra Historia de duobus amantibus (1444)

Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. ed. Rudolf Wolkan. Vols. 1-3. Wien, 1909-1918. (Fontes rerum austriacarum. Diplomatarium et acta 61-62, 67- 68). Abt. I, Bd. I, p. 152.

Sed heu, quam veloces horae! Invida nox, cur fugis? Mane, Apollo, mane apud inferos diu. Cur equos tam cito in jugis trahis, sine plus graminis edant. Da mihi noctem ut Alcmene dedisti. Cur tu tam repente Titoni tui cubile relinquis Aurora? Si tam grata illi esses quam mihi Lucretia, haud tam mane surgere te permetteret. Numquam mihi nox visa est hac brevior, quamvis apud Britanos Dacosque fuerim. Sic Euryalus, nec minora dicebat Lucretia.

Men hvor tiden dog flyver! Misundelige nat, hvorfor flygter du? Bliv, Apollo, bliv længe i de nedre riger. Hvorfor spænder du så hurtigt hestene foran vognen? Lad dem dog æde mere foder. Giv mig en nat som den, du gav Alcmene. Og du, Aurora, hvorfor forlader du så hurtigt din Titonus' kammer? Hvis han elskede dig lige så højt som jeg elsker Lucretia, så ville han næppe lade dig stå så tidligt op. Aldrig har en nat forekommet mig så kort; det er som var jeg hos briterne og danerne. Således sagde Euryalus, og Lucretia talte lige så lidenskabeligt.

3. Fra brev til Giovanni Campisio (december 1445)

Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. ed. Rudolf Wolkan. Vols. 1-3. Wien, 1909-1918. (Fontes rerum austriacarum. Diplomatarium et acta 61-62, 67- 68). Abt. I, Bd. I, p. 590.

Si Daciam Norvegiamque et ipsam barbararum gentium matrem, Scanticam insulam, ex qua Gothi digressi universam terram invasere, volueris noscere et, quid illic agaturscire, Guidonem percontare. Non major illi respondendi quam tibi quaerendi labor erit.

Hvis du vil vide noget om Danmark og Norge og om øen Scantica, moder til barbariske folkeslag og det sted, hvorfra goterne drog ud og angreb hele verden, og hvad der sker i disse egne, så skal du bare spørge Guido. Han vil svare dig med samme lethed som du spørger ham, og han vil have svar på alt.

4. De viris illustribus (1450)

Enee Silvii Piccolominei postea Pii pp. II De viris illustribus. Ed. A. van Heck. (Studi e Testi; 341). Città del Vaticano, 1991, pp. 96-97.

De Erico Stetinensi. Ericus ex domo stetinensi ex fratre matris Sigismundi generis filius admodum juvenis Daciae atque Norvegiae regnum adeptus est. Cumque aliquot annis rexisset, seditionem adversus se nasci sensit volensque furori cedere Jerosolimam ire statuit venitque ad Sigismundum fratrem in Hungaria pluribusque diebus apud eum fuit honorifice receptus. Erat autem corpore pulchro, capillis aureis, oculis grandioribus, facie rufa, cervice longa atque nivea; vestibus utebatur privatis; nam lineo collari, quamvis aureo ligamine, gulam candidam claudebat. Solus ipse e terra sine adjutorio non tactis strepis ascendebat equum, mulieresque omnes, et praesertim imperatricem, in suum spectaculum cum amoris desiderio trahebat. Cum venisset Venetias, admodum honoratus est ivitque Jerosolimam et rediit incolumis. Cumque in Prusciam reversus adhuc seditiones vigere adversus se in regno sensisset, vocatis Fratribus Theutonicis "Ego" inquit "ex Jerosolima nunc redeo devotionemque meam peregi. Sed major adhuc animo instat. Jam mihi nulla saeculi voluptas est, nulla mihi soboles est, uxor mortua est. Quid amplius restat nisi ut Deo serviam? Quod si vos mihi habitum vestesque Ordinis dederitis atque me quasi unum ex Fratribus communi praebenda alueritis, stat mihi mundo cedere. Daciam ego vobis Norvegiamque Gothiamque relinquo, ut sit religionis; nec enim mihi quisquam est necessariorum, quem regno dignum aestimem. Vos bene haec regna gubernabitis atque illorum hominum proterviam compescetis; nam mihi parum obiedientes sunt." Ad haec Pruteni dicunt se non velle tantum principem vestire habitu; sed quamdiu apud eos manere voluerit, daturus se sibi victum et provisionem rege dignam. Nam et alii apud eos principes fuerunt (Vitoldumque Lituaniae ducem commemorant) offeruntque sibi in regnum compescendum auxilia. Ille non contentus in regnum revertitur ubi, cum luxuriose vixisset, cum justitiam negligeret, cum virgines ac maritas violaret desidiaequae succumberet, rursus major seditio oritur, scribuntque principes et praelati atque communitates Sigismundo Caesari. Regnum Daciae quamvis ex sui magnitudine archiregnum dici possit (nam quattuor in se continet amplissima), fateri se tamen romano imperio subjectos inquirunt petuntque uti Sigismundus regem eis tradat auctoritate romana; nam quem habent regem inutilem dicunt, regni pessumdatorem. Sed Sigismundum magis vinculum carnis quam imperii decus movit; postponere namque utilitatem imperii, quam cum justitia tueri poterat, voluit quam fratrem relinquere, quem non poterat honeste tueri. Misit igitur oratores in Daciam cumque his fecit, uti principes magis timore quam amore Erico conciliarentur; timebant enim Sigismundum, qui frater ejus erat et imperator. Sicque vivo Sigismundo Ericus regnavit. At eo mortuo, cum vetusta vigerent odia et Erici vitia non essent minora, rursus primates regni ad Albertum Caesarem mittunt novumque regem petunt, cujus opera Christoforus dux Bavariae in regem Daciae assumptus est, Erico proximus sanguine. Sed nec sanguis nec ullum vinculum jura imperii tenet. Ericus igitur, ubi se omnibus videt exosum ac timet impetum, furori cedens in Gothiam navigavit, ubi usque in hanc diem inglorious dies agit.

Om Erik af Stettin

Erik var af huset Stettin. Han var i slægt med Sigismund, idet han var søn af dennes morbror. Medens han endnu var meget ung, blev han konge af Danmark [1396] og Norge.

Da han havde regeret i nogle år, erfarede han, at der var et oprør imod ham i gære. Han foretrak at undvige stormens rasen og besluttede sig for at drage til Jerusalem. Først tog han til sin fætter Sigismund i Ungarn, hvor han blev hæderfuldt modtaget og opholdt sig i nogle dage [februar 1424]. Han var en smuk mand med gyldent hår, ret store øjne, rødmosset ansigt, og en lang hvid hals. Han gik almindelig klædt og dækkede sin hvide hals med et halsdug af linned, men med et gyldent spænde. Alene og uden

hjælp sprang han op på sin hest uden at røre stighbøjlerne. Alle kvinder, der så ham, og ikke mindst kejserinden, blev optændt af begær. Da han kom til Venedig [24. august 1424], fik han en overordentlig hæderfuld modtagelse, og drog derefter til Jerusalem, hvorfra han vendte uskadt tilbage.

Da han kom tilbage til Prøjsen [foråret 1425], hørte han, at der stadig var gang i oprøret imod ham i hans rige. Så tilkaldte han brødrene af Den Tyske Orden og sagde: ”Jeg er nu vendt tilbage fra Jerusalem og har fuldført mit fromme ærinde der. Men jeg overvejer noget endnu større. Jeg har ikke længere lyst til denne verden, jeg har ingen efterkommere, og min hustru er død. Hvad står der tilbage andet end at tjene Gud? Hvis I vil give mig jeres ordensdragt og –klædning og underholde mig på fællesskabets bekostning som en af jeres brødre, så vil jeg trække mig tilbage fra verden. Jeg vil give jer Danmark og Norge og Goterland, så de kan tilhøre ordenen. Der er ingen af mine slægtninge, som jeg finder værdig til at regere. I vil styre disse riger godt og holde disse frække mennesker i ave. Mig adlyder de jo ikke.”

Hertil svarede præjserne, at de ikke ville iklæde så stor en fyrste deres ordensdragt, men så længe som han ville blive hos dem, ville de forsyne ham med fødevarer og andre fornødenheder, som ville være en konge værdige. Thi de havde også haft andre konger på besøg (og huskede endnu hertug Vtout af Litauen). Desuden tilbød de at hjælpe ham med at undertvinge sit rige.

Det var han ikke tilfreds med, så han vendte hjem til riget [24. maj 1425]. Der levede han et tøjlesløst liv, lod hånt om retfærdigheden, voldtog unge såvel som gifte kvinder og forfaldt til lediggang. Der kom så et nyt, større oprør. Fyrsterne og prælaterne og byerne skrev til kejser Sigismund: selvom det danske rige var så stort, at man kunne kalde det et ærkerige (for det omfattede fire meget store dele), så anerkendte de dog, at de var undersåtter under det romerske rige, og de bad Sigismund om at han i sin egenskab af romersk kejser gav dem en ny konge. For han, som de havde, var uduelig og ødelagde riget.

Men Sigismund lagde mere vægt på kødets bånd end på kejserrigets ære. Han ville hellere tilsidesætte kejserrigets interesse, selvom han i dette tilfælde kunne fremme det retmæssigt, end han ville svigte sin fætter, selvom han ikke kunne forsvare ham med rimelighed. Han sendte derfor legater til Danmark og gennem dem udvirkede han, at fyrsterne blev forliget med Erik – mere af frygt end af kærlighed. Thi de frygtede Sigismund, der både var Eriks fætter og kejser

Således regerede Erik, så længe Sigismund var i live. Men da denne døde [1437], og det gamle had havde holdt sig, og Eriks laster ikke var blevet mindre, så sendte rigets førstemænd atter bud til kejseren, Albrecht, og udbad sig en ny konge. Kejseren sørgede for, at hertug Kristoffer af Bayern blev konge af Danmark [1439]. Denne var ganske vist en nær slægtning af Erik, men hverken familiehensyn eller noget andet bånd begrænser den kejserlige ret. Da Erik indså, at han var forhad af alle, og da han frygtede for at blive angrebet, så gav han efter for stormen og sejlede til Gotland [1437], hvor han har levet æreløst til den dag i dag.

5. Fra brev til pave Nikolaus V af 19. juni og 12. juli 1453 om forholdene i Ungarn og om Konstantinopels fald

Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. ed. Rudolf Wolkan. Vols. 1-3. Wien, 1909-1918. (Fontes rerum austriacarum. Diplomatarium et acta 61-62, 67- 68). Abt. III, p. 190-191.

... qui nunc daci vocantur, quorum rex ad oceanum germanicum inter Sueciam et Saxoniam latissimo regno sed palustri potitur, nam hi Dani melius appellantur ...

... dem som nu kaldes ”daci”, de burde snarere kaldes for ”dani”. Deres konge besidder et stort, sumpet rige - ved det tyske hav, mellem Sverige og Sachsen ...

6. Fra Historia de ratisponensi dieta (1454)

Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini. ed. Rudolf Wolkan. Vols. 1-3. Wien, 1909-1918. (Fontes rerum austriacarum. Diplomatarium et acta 61-62, 67- 68). Abt. III, p. 494

Ex regibus rogati sunt oratores mittere, qui viciniores videbantur: Carolus Franciae, Ladislaus Hungariae ac Bohemiae, Henricus Angliae, Casimirus Poloniae, Jacobus Scotiae et Johannes Daciae.

Man anmodede kongerne fra de nærmestliggende lande om sende legater, d.v.s. Karl af Frankrig, Ladislas af Ungarn og Bøhmen, Henrik af England, Kazimir af Polen, James af Skotland og Johannes af Danmark .

7. Fra tale til rigsdagen i Frankfurt, oktober 1454

Citeret efter: Vilho Niitema: Der Kaiser und die Nordische Union bis zu den Burgunderkriegen. (Annales Academiae Scientiarum Fennicae; B, 116). Helsinki, 1960, p. 228

Scoti, dani, sveti, norvegii in ultimis orbis oris siti, nihil est quod extra domum queant.

Skotterne, danskerne, svenskerne og nordmændene bor ved verdens ende og formår intet uden for det hjemlige område.

8. Fra Germania (1457)

Piccolomini, E.S. (1962), Germania . Hrsg. A. Schmidt. Köln, 1962..P...

Prope oceani ripam haud parvas civitates memoratu dignas invenias. Sed omnibus praestat Lubicum, altissimis aedibus templisque munitum ornatissimis. Cujus urbis ea auctoritas est, hae opes, ut ad ejus nutum tria maxima regna Daciae, Sveciae atque Norvegiae vel admittere vel excludere consveverint reges. Lunemburgra, salinis quondam dives et ornatum oppidum, nunc ad egestatem readactum. Nam dum cleri divitias affectat et diripuit, suas amittit. Est Rostavia et Magnipolis, in mediterraneis civitas Hildesemensis haud contemnenda. Verdia quoque et Bronsvicum nobile Saxonum sedes atque Ottonum quondam caesarum patria. Bremis, vetus metropolis et Danorum gentis in Christo maternon sine laude nomen habet.

I nærheden af oceanet finder man flere store og bemærkelsesværdige byer. Lübeck overgår dem alle med sine høje bygninger og prægtige kirker. Denne by har så stor indflydelse og magt, at tre store riger, Danmark, Sverige og Norge, plejer at indsætte og afsætte deres konger efter dens vink. Lüneburg var engang – på grund af sine saltværker – en rig og prægtig by. Nu er den blevet forarmet. For medens den begærer og tilriver sig gejstlighedens rigdom, så mister den sin egen. Ikke at foragte er Rostock og Mecklenburg og i de indre områder byen Hildesheim, ej heller Verden og Brunswick, sachsernes berømmelige hjemsted og engang de ottonske kejseres sæde. Bremen, den gamle metropol og det danske folks moder i Kristus, bærer sit navn med berømmelse.

9. Fra De Europa (1458)

Enee Silvii Piccolominei postea Pii pp. II de Europa. Ed. A. van Heck. (Studi eēŕti; 398). Città dd Vaticano, 2001

P. 130

Lubicensium civitas potentissima est, sive cujus auxilio vix umquam Daciae reges continere suos subditos valuere.

Lübeck er en meget mægtig by Uden dens hjælp har de danske konger næsten aldrig kunnet holde deres egne undersætter i ave.

Pp. 133-136

Hoc loco, quoniam Saxoniae Dania jungitur, priusquam Germaniae reliquas partes absolvo, de ipso Daniae regno vicinisque regionibus in aquilonem versis aliqua referre institui non indigna cognitu. Tria sunt in septentrionem vergentia regna sibi invicem cohaerentia: Danorum, quod hodie Dacum appellant, Sveciorum ac Norvegiorum. Dania (sive Daciam dicere volumus, consuetudini

servientes) Germaniae portio est, cheronnesi habens formam. Hanc quondam Cimbri tenuere, unde illa inundatio barbarorum emerit, quam Marius Arpinas Italiam petentem ac res romanas evertere minitantem ad internicionem dedit. Possidonius, ut Strabo refert, conjecturam facit, quod Cimbri latrocinando incertis errabundi sedibus ad paludem usque Meothim militiam agitarint; ab eis enim, Cimerium vocari Bosphorum arbitratur, quasi Cimbricum, cum Graecorum lingua Cimerios Cimbros nominet. Suecia cincta undique mari plures continet insulas, inter quas Scandavia est apud Veteres late memorabilis. Hinc quoque populorum innumerabilis multitudo egressa omnem olim Europam armorum turbine ac procella involvit; nam Gothi, qui Hunnos bello vicere, Pannoniam, Mysiam, Macedoniam et omnem Illiridem occupavere, Germaniam, Italiam ac Galliam vastavere, et demum in Hispania consedere. Hinc fuit origo Norvegiae, quae de ipso septentrone sortita est nomen. Continenti per Ruthenos jungitur et in Arcton protensa incognitae terrae seu structo glacie oceano, ut plerique fabulantur, contermina est. Ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluitur, ad occidentem britannicus finit oceanus. Daciam Theutones hodie Danorum appellant Marchiam, cujus lingua Germanis incognita est. Ex Norvegia venisse putant, qui Cimbrorum occupaverint loca. In hac terra patrum nostrorum memoria Voldimarus regnavit, in Svecia Magnus, Aquinus in Norvegia, quem ferunt divinum fuisse hominem, miro provincialium amore atque obsequio cultum. Huic conjunx Margaretha fuit, Voldimari filia, ex qua natus Olaus patri succedens, brevi tempore vita functus, regnum matri reliquit. Ea et paternum adeptam est extincto Voldimaro. At Magno in Svecia hominem exigente Albertus dux magnipolensis vocatu populi diadema suscepit, qui dominatum vicinae feminae contemnens bello Daciam Norvegiamque lacessere cepit. Occurrit ei Margaretha coactis copiis. In campis late patentibus pugnatum est tamquam ipsa viri, hostis feminae animum induisset. Victus Albertus captusque et in triumphum ductus regnum amisit. Dimissus tandem infame senium in paterna domo finivit. Margaretha clarissima mulier, tribus imperans regnis, ad senectutem usque magnifice ac religiose subditos gubernavit. Demum senio confecta, cum tantum per se ferre nequiret imperium, Henricum Pomeraniae ducem, quattuor et decem annos natum sibi filium adoptavit regnaque illi commisit, et Philippam, Regis Angliae filiam, dedit uxorem. Is, cum conjuge sine prole defuncta nubere ulterius nollet jamque quinque et quinquaginta regnasset annos, ad extremum sub imperio Friderici populari tumultu ex regio solo deturbatus est et Christophorus, Boioariae dux, sibi ex sorore nepos, in ejus locum suffectus, qui avunculum suum decem annis, quibus ipse imperavit, in insula gothica regnare permisit. Christophoro autem ex humanis abeunte Daciae ac Norvegiae coronam Christigernus accepit. Sueci vero in electione Regis discordantes alii Carolum, equestri dignitate insignem, alii Canutum, ejus fratrem natu minorem regno praeficiunt. Pendente adhuc electionis negotio Carolus immissis militibus Stocolmiae oppidum clam occupat, in quo regia sedes habetur. Canutus per amicos arcem invadit. Hinc bellum inter fratres de regno ortum et pugna diu anceps. Occisis utrinque pluribus ea demum lege indutiae pactae, ut potestas eligendi regem exclusa nobilitate plebi fieret, in qua cum Carolus gratiosior esset, majestas regni ad eum defertur. Canutus privatam vitam degit. Carolus vero novo regno tumidus atque insolens armatis navibus Henricum, aetate confectum, nulli noxium, sibi ipsi viventem e Gothia propulsavit, qui etiam hodie in humanis agens apud Pomeraneos, unde illi origo fuit, parvo contentus vitam agere fertur, quam sint incerta mortalia et quam inania suo exemplo docens, qui tribus potentissimis regnis exutus nec parvam insulam, in qua decem annis delituerat, usque ad mortem retinere potuit aetate plenissimus. Sed neque Carolo scelera sua impunita fuere qui, dum Christi ecclesias persequitur, religionem contemnit, sacerdotes dispoliat, festos dies observari prohibet, jura divina et humana confundit, a Joanne Benedicti filio, Upsaliensium praesule, viro cordato et impigro, a quo nobilitas regni excitata est, magno proelio superatus ac regno pulsus in parva insula non longe ab ostio Viscelae exilium agit. Christigernus in locum ejus assumptus, pietate ac justitia melior, iterum tria regna nostro tempore in unum redegit, cui et Gothia paret, Gothorum quondam sedes et patria.

Da Danmark grænser op til Sachsen, vil jeg gerne på dette sted – inden jeg behandler de andre egne af Tyskland – berette forskelligt, som er værd at vide om det danske rige og naboregionerne mod nord.

Der er tre nordlige riger, som grænser op til hinanden: Danskernes (som man i dag kalder Dacia), vænskernes og nordmændenes.

Danmark (eller Dacia, hvis vi vil følge sædvanen) er geografisk en del af Tyskland og har form som en halvø. Engang blev den beboet af kimbrenne, og derfra kom den strøm af barbarer, som væltede ind over Italien og truede med at omstyrte den romerske stat, og som blev tilintetgjort af arpinateren Marius. Som Strabo nævner, udkastede Posidonius den hypotese, at kimbrenne drog plyndrende fra sted til sted og på deres miltærtogt nåede frem til sumpen Meothis. For han mener, at de kalder Bosphorus for Cimerium, d.v.s. Cimbricum, eftersom kimbrenne på græsk hedder Kimerioi.

Sverige er på alle sider omgivet af hav og består af en række af øer, blandt hvilke Scandavia er almindeligt kendt af de antikke forfattere. Herfra udvandrede i sin tid en utallig menneskemængde og kastede hele Europa ud i krigens kaos og storm. For Goterne, der besejrede Hunnerne i krig, indtog Pannonien, Moesien, Makedonien og hele Illyrien, hørte Tyskland, Italien og Frankrig, og til

sidst slog de sig ned i Spanien.

Her har også Norge sin oprindelse. Landet har sit navn efter selve ordet Norden, og er forbundet med fastlandet via Rusland. Det strækker sig ind i det arktiske område og grænser op til et ukendt land eller et ishav, som ikke få har fortalt om. Mod øst og syd afvandes Norge til det baltiske hav og mod vest til det britiske hav

I dag kalder tyskerne Dacia for Danernes Mark. Deres sprog er dem ukendt. Man mener, at de oprindeligt kom fra Norge og overtog kimbrenes område. I vore fædres tid regerede Valdemar i dette land, Magnus i Sverige og Håkon i Norge. Om den sidste fortæller man, at han var et meget fromt menneske, højtelsket og æret af sine landsmænd. Han blev gift [1363] med Margrete, Valdemars datter, som fik sønnen Oluf. Denne efterfulgte sin far, men døde efter kort tid [1387] og efterlod riget til sin mor. Da Valdemar døde [1374], arvede hun også det fædrene rige.

Da Magnus i Sverige var uden mandlige efterkommere, fik hertug Albrecht af Mecklenburg efter folkets ønske kronen. Han foragtede det kvindelige nabostyre og begyndte at hærge Danmark og Norge med krig. Margrete samlede tropper og drog imod ham. Der blev kæmpet over et stort område: hun udviste mandhaftighed og hendes modstander kvindagtighed. Albrecht blev fanget, ført i triumftog og mistede riget. Til sidst blev han sendt hjem og tilbragte en æreløs alderdom i sit fædrene hus. Margrete, denne berømmelige kvinde, herskede over tre riger, og regerede lige til sin alderdom over sine undersåtter med storhed og fromhed. Da hun omsider blev gammel og ikke længere alene kunne styre så stort et rige, adopterede hun Henrik [sic!] af Pommern, der var 14 år gammel. Hun overdrog ham riget og gav ham den engelske kongedatter, Filippa, til ægte [1406]. Da hustruen døde uden at have fået børn [1430], ville han ikke gifte sig igen. Da han havde regeret i 55 år - i den seneste periode var kejseren Frederik [fra 1440] - blev han styrtet fra tronen ved en folkelig opstand og efterfulgt af Kristoffer, hertug af Bayern og hans egen nevø igennem søsteren. I sin 10-årige regeringstid tillod Kristofer sin onkel at herske over øen Gotland. Da Kristofer døde, modtog Kristian Danmarks og Norges krone.

Svenskerne var uenige om valget af en ny konge. Nogle ville have Karl, af fornem ridderstand, andre hans yngre bror, Knut. Medens man forhandlede om valget, førte Karl hemmeligt tropper ind i byen Stockholm med kongesædet og besatte den. Men gennem forbundsfæller fik Knut adgang til fæstningen. Derfor opstod der krig om magten mellem brødrene, og kampen var længe uafgjort. Mange blev dræbt på begge sider, og til sidst blev der indgået våbenhvile på den betingelse, at folket skulle have retten til at vælge kongen uden adelens deltagelse. Da Karl var den mest populære, blev kongemagten overdraget til ham. Knut levede videre som privatmand. Karl var opblæst og overmodig over sin nye magt. Han udrustede skibe og fordrev den alderdomssvækkede Henrik [sic!] fra Gotland, selvom han var uskadelig og førte en isoleret tilværelse. Han lever stadig i Pommern, hvorfra han stammer, og siges at have en meget enkel livsførelse. Hans eksempel viser menneskelivets usikkerhed og tomhed: han blev fravristet tre mægtige riger og selv ikke den lille ø, hvor han gemte sig hen i 10 år, kunne han få lov til at bevare indtil en død i høj alderdom. Men Karls forbrydelser forblev ikke ustraffede. Han forfulgte Kristi kirke, foragtede religionen, udplyndrede præsterne, forbød at overholde festdagene, og trådte den guddommelige og den menneskelige ret under fode. Til sidst [1457] rejste Jöns Bengtsson, den forstandige og energiske ærkebiskop af Uppsala, rigets adel imod ham og besejrede ham i et stort slag. Han blev fordrevet fra riget og lever nu i landflygtighed på en lille ø ikke langt fra floden Vistulas munding. Kristian blev indsat i hans sted. Han er en bedre konge både med hensyn til fromhed og retfærdighed, og han har atter i vor tid samlet de tre riger til ét. Også Gotland adlyder ham, det som engang var Goternes hjemsted og fædreland.

10. Fra Historia bohemica (1458)

Aeneae Silvii Historia bohemia. Praha, 1998.

P. 182

Christoforus Baioariae princeps, qui postea regno Daciae potitus est.

Kristoffer, fyrste af Bayern, som senere blev kong af Danmark.

P. 696-798

Venceslai sanctitati, qua die caesus est, Christum Deum testimonium praestitisse memoriae prodiderunt, qui regi Daciae per visum apparens suo martyri aedem construi mandavit.

Man fortæller, at Gud Herren, Kristus selv, på samme dag som Ventsel blev dræbt, gav vidnesbyrd om ham, idet han i et syn viste sig for Danmarks konge og bød ham bygge en kirke for sin martyr

112F

König Erich von Dänemark und Peter der Infant, aus der Familie von Portugal, kommen zum Kaiser und helfen seinem Heer mit Truppen und Hilfeleistungen. (cit. I Europa p. 278)

10a. Historia Austriasis (1452-58)

Aeneas Silvius de Piccolomini: Historia Austriasis – Österreichische Geschichte. Herausgegeben von Jürgen Sarnowsky. Darmstadt, 2005.

P. 82

... qui a mari Adriatico in Daniam usque et Balteum pelagus mediis regionibus imperabat ...

... han [Heinrich der Löwe, hertug af Bayern og Sachsen] som herskede over et område, der strakte sig fra Adriaterhavet til Danmark og Det Baltiske Hav ....

P. 94

In Martinopoli Saxonum urbe Petrum, Guidonem et Valdemarum de regno Danorum contententes composuit, Guidoni et Valdemaro quibusdam provinciis assignatis, Petro, qui natione suevus esset et vasallum sese regni Romani affirmaret, regni titulo et honore servato.

I den sachsiske by Merseburg udsonede han Peter, Knud og Valdemar, der stredes om kongemagten i Danmark. Knud og Valdemar fik tildelt nogle provinser, medens Peter, der stammede fra det sveviske folk og erklærede sig for det romerske riges vasal, fik titlen og værdigheden som konge.

P. 107

Apud Augustam ... Henricumque Danorum regem electum, recepto per procuratorem hominii juramento, confirmavit.

I Augsburg ...stadfæstede han også valget af Henrik til danernes konge efter at have modtaget lensed gennem en befuldmægtiget repræsentant.

11. Fra Carmen pro ingenii exercitatione

Enee Silvii Piccolominei postea Pii PPM II Carmina. Ed. A. van Heck. Città del Vaticano, 1994, p. 165.

... Huc pictis concurrunt Saxones armis Cimbrorumque manus et forti pectore Dacus

Her kommer sakserne løbende til med malede våben, og kimbrernes skare og dansken med modige bryst

12. Fra Supra decades Blondi epitome (1463)

Aeneae Sylvii Piccolominei postea Pii II. Pont. Maximi Eptitome Decadum Blondi Ab inclinatione Imperii ad Joh. XXIII. Papae tempora. Helmstadii: Impensis Joh. Melchioris Sustermanni, 1700, p. 97

Ipsa [Ludovicus Pius, imperator] vero comitante Bernardo rege [Italiae] in Danos ducere statuit, eo quod Eroidum et Ranfredum reges imperio parentes, a filiis Gothofredi regno pulsos reducere intenderet. Sed horrida hiems impedimento fuit, pelago glacie concreto. Hinc abiit igitur ad Parbruinum, quae est Saxoniae civitas ... Vascones ab imperio defecerunt, et partier Salanius Abderitorum regulus Germanici oceani insulas colens, Gothofredi filiis adversus Eroidum regem Danorum imperio fidelem adhærens. Vascones facile domiti sunt. Majus negotium cum Danis fuit, Saxonibus aegre cum illis pugnantibus. Qui tamen postea occasione capta cum Salanio et Gothofredi filiis conflixerunt: illisque praelio fuis, Eroidum in paternum Daniae regnum reduxerunt.

Selv besluttede han [kejser Ludvig den Fromme] sammen med kong Bernhard [af Italien] at føre sin hær imod danerne. Hans hensigt var at genindsætte kongerne Harald og Reginfred, der lød kejserriget, og som var blevet fordrevet af Gotfred. Men en forfærdelig vinter, hvor havet frøs til, forhindrede hans forehavende. Han overvintrede derfor ved den sachsiske by, Parbruinum ... Vaskonerne faldt fra kejserriget, og det samme gjorde Salanius, fyrste over abodritterne, der boede på øer i det tyske hav, og som holdt med Gottfreds sønner imod anernes kong Harald, der var trofast over for kejserriget. Vaskonerne nedkæmpede han med lethed. Med danerne gik det dog ikke så let, da sachserne kæmpede forbitret sammen med dem. Senere greb de dog en gunstig lejlighed og udkæmpede et slag med Salanius og Gottfreds sønner. De vandt over disse i slaget og genindsatte Harald i hans fædrenes rige.

13. Fra Commentarii rerum memorabilium (1458-1464)

Pii II Commentarii rerum memorabilium. Editi ab Adriano van Heck. Bd. I-II. Città del Vaticano, 1984.

P. 96, l. 25

Carolus rex Sveciae, cum saeviret in Christi sacerdotes et avaritiae libidinique serviret, adnitente upsaliensi archiepiscopo, qui duxit exercitum, regno dejectus est et Christigernus ei successit, qui usque hodie regnat.

Da Kong Karl af Sverige rasede imod Kristi præster og lå under for gerrighed og vellyst, så greb ærkebiskoppen af Uppsala ind og førte en hær imod kongen, som blev stødt fra tronen. Han blev afløst af den Kristian, som stadig regerer

P. 108. l. 23

Ex ultramontanis principibus admodum laetatus est imperator Federicus, ex cujus famulatu Aeneas ad cardinalatum vocatus tandem beati Petri solium ascendisset. Cuncti quoque Hispaniae reges, qui Christum colunt, gaudium ostendere, et Scotus et Danus, Polonus, Francus et Hungarus et Cyprius imperatoris amicum non libenter audire Christi vicariatum obtinuisse. Bohemus vero apprime indoluit, ut qui nosset haereticum sese pontifici notum esse. Philippo Burgundiae et Ludovico Sabaudiae ducibus Aeneae pontificatus amici veteris acceptissimus fuit.

Af fyrsterne hinsides alperne glædede kejser Frederik sig overmåde over, at Æneas, som var blevet kaldet direkte fra hans tjeneste til kardinalsværdigheden, nu havde besteg sankt Peters trone. Også alle de kristne spanske konger viste glæde. Men den skotske, den danske, den polske, den franske, den ungarske og den kypriotiske konge hørte kun ugerne, at en ven af kejseren var blevet Kristi stedfortræder. Og den bøhmiske konge ærgrede sig i særlig grad, for han vidste, at paven var helt på det rene med, at han var hærtiker. For hertugerne Filip af Bugund og Louis af Savoyen var valget af Æneas, en gammel ven, særdeles kærkomment.

P. 238, l. 7

Utinam Dei bene acta sit causa, quamvis meliora concepimus quam invenimus. Non tamen nihil omnino peractum est neque spes omnis cecidit. Dicendum est quo res deductae sint ut sciant omnes quid adsit spei et qui reges quique populi ad tuendam fidem vel prompti fuerint vel negligentes. Hungari, si adjuventur, summo conatu et universis viribus suis Turcos invadent. Germani exercitum pollicentur duorum et quadraginta milium bellatorum ... Anglia civilibus agitata motibus spem nullam pollicetur, neque Scotia in intimo abscondita oceano. Dania quoque Svecia ac Norvegia remotiores provinciae sunt quam milites possint mittere nec, solis contentae piscibus, pecuniam ministrare possunt.

Vi kan nu drage herfra. Vi har gennemført det vi skulle på dette sted. Man må håbe, at Guds sag er blevet behandlet ordentligt. Selvom Vi personligt havde håbet på mere end Vi faktisk opnåede, så er der dog blevet udrettet noget, og der er stadig håb. Lad os nu gøre status for at alle kan vide, hvad man kan håbe på, og hvilke konger og folk, som var beredvillige til at forsvare troen og hvem som var lige glade. Hvis ungarene får hjælp, så vil de sætte al deres kraft og stridsmagt ind på at gå imod tyrkerne. Tyskerne lover en hær på 42.000 krigsfolk ... England opslides af indre uroligheder og kan ikke give håb om noget. Det kan Skotland heller ikke, bortset som det er i det fjerne ocean. Danmark, Sverige og Norge er så fjerntliggende provinser at de ikke kan sende soldater og da de har nok i fisk alene, kan de ikke bistå med penge.

P. 794, l. 5

Publicato apud urbem Romam Pii pontificis decreto bello contra Turcos gerendi legati per omnem Italiam et ad regiones transalpinas missi sunt, qui ex fidelibus populis ac regibus auxilia impetrarent ... Ad Anglos regius procurator missus est. Scoti et Dani et Svecii per litteras commoniti sunt.

Pave Pius' dekret om krigstoget imod tyrkerne blev offentliggjort i byen Rom, og der blev sendt legater til hele Italien og egne nord for Alperne, som skulle bede om hjælp fra de troende folkeslag og fyrster ... Til England blev der sendt en kongelig prokurator. Skotland, Danmark og Sverige fik tilsendt invitationsbreve.

P. 807, l. 21

Upsaliensis archiepiscopus in Svecia potens, cujus armis rex Carolus e regno fuerat ejectus, a Christigerno novo rege in carcerem rapitur praescripta causa quod se quoque conspiratione popularium, sicut et praedecessorem, statuisset ejicere.

I Sverige har ærkebiskoppen af Uppsala stor magt. Med våben fordrev han kong Karl fra riget [1457], men han blev selv kastet i fængsel af den nye konge, Kristian, med den begrundelse, at han havde planlagt at bruge en folkelig opstand til at fordrive kongen ligesom hans forgænger [1463].

Hentet fra https://da.wikisource.org/w/index.php?title=Ækster_af_pave_Pius_II_om_Danmark&oldid=10958

Denne side blev senest redigeret 17. februar 2010 kl. 04:22.

Tekst er tilgængelig under [Creative Commons Kreditering-Del på samme vilkår-licens](#) nyderligere betingelser kan være gældende. Se vores [vilkår for anvendelse](#) for flere oplysninger